

El llenguatge

26/x/1979

Induir-l'hi

El conjunt pronominal l'hi té el mateix valor de pronunciació que la simple forma li, que és el pronom datiu de tercera persona del singular. Això fa, naturalment, que es produeixin moltes vacil·lacions i alguns errors en l'escriptura. Els qui es guien únicament per la pronunciació escriuen li en tots els casos, encara que hi correspongui l'hi. I els qui tenen una idea de l'existència d'aquest conjunt pronominal només com a simple imatge visual captada en la lectura, però n'ignoren l'aplicació adequada, hi recorren fins i tot en aquells casos en què caldria escriure li.

Tanmateix, és un punt que cap gramàtica, per elemental que sigui, no deixa d'aclarir. S'hi indica clarament, a totes, que li vol dir únicament «a ell» o «a ella». Cal escriure, per tant, Li vaig dir que vingues o Li ha dedicat el llibre, frases en les quals tan sols un complement —l'indirecte o datiu, «a ell» o «a ella»— és representat pronominalment. I s'hi afegeix que l'hi representa la coincidència de dos pronoms: el mateix li, esdevingut hi en contacte amb un altre pronom de tercera persona, i el pronom el, reduït a l', que representa el complement directe. Així, la frase Li ha dedicat el llibre es pot reduir a L'hi ha dedicat, en què l' (el) vol dir «el llibre» i hi significa «a ell» o «a ella». Els tractats gramaticals solen indicar, així mateix, que el pronom hi que figura en el conjunt l'hi pot representar també un complement de lloc: El vam veure al teatre es pot reduir a L'hi vam veure, en què hi significa «al teatre».

Hi ha, però, encara un altre cas poc comentat en què trobem també el conjunt l'hi. És aquell en què hi substitueix un complement d'objecte preposicional (generalment introduït per la preposició a). Efectivament, certs verbs, com induir, incitar, animar, etc., a més del complement directe solen comportar un altre complement d'objecte introduït per la preposició a (i sovint representat per un infinitiu): Va induir el seu amic o fer-ho. El vol incitar a parlar. El va animar a presentar-se. La pronominalització dels dos complements d'aquestes frases origina aquest tercer cas del conjunt l'hi: L'hi va induir. L'hi vol incitar. L'hi va animar.

Albert Jane